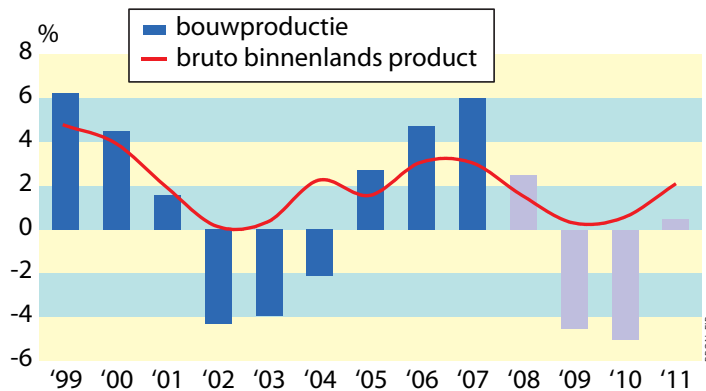

Sterke krimp bouwproductie in 2009 en 2010

De kredietcrisis en het daardoor verslechterde economische klimaat zullen de bouwproductie in de komende twee jaar sterk doen teruglopen. De bouwproductie zal naar verwachting in deze periode met bijna 10 procent dalen, wat overeenkomt met een productieverlies van 5 miljard euro. De werkgelegenheid zal daarbij met 5 procent afnemen, wat neerkomt op een verlies van 25.000 banen in de bouw in de komende twee jaar. Dit jaar groeit de bouwproductie nog met 2,5 procent. Dit hangt samen met gunstige realisaties in het eerste halfjaar en met de uitvoering van bouwactiviteiten van reeds eerder in productie genomen projecten. Dit blijkt uit prognoses van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB).

In 2009 en 2010 wordt voor Nederland rekening gehouden met respectievelijk 0,4 en 1 procent groei van het bruto binnenlands product (bbp). De bouwproductie kent een duidelijke samenhang met de economische groei, waarbij de bouwproductie sterk reageert op zowel opwaartse als neerwaartse conjunctuurbewegingen. De verwachte productiedaling in de bouw is het

ONTWIKKELING BBP EN BOUWPRODUCTIE

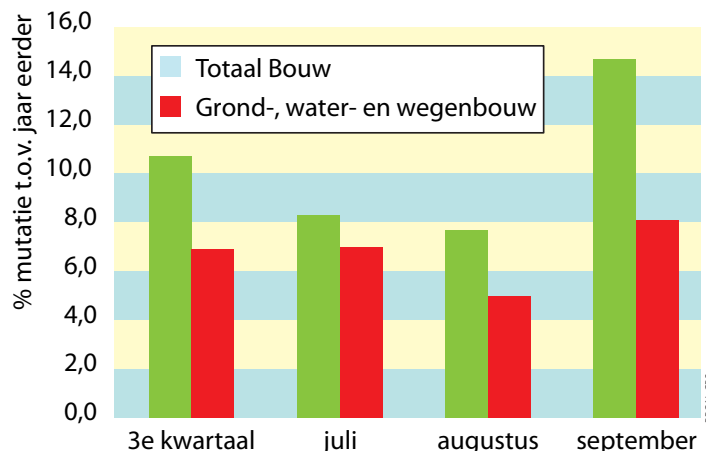
minst geprononceerd in de gww-sector, waar de productiedaling is geconcentreerd bij de gww-activiteiten die samenhangen met ontwikkeling van locaties voor woningbouw en andere gebouwen.

In 2011 treedt een voorzichtig herstel op, vooral geconcentreerd rond de woningbouw en de

gww. Het herstel voor de utiliteitsbouw laat als gebruikelijk iets langer op zich wachten. De ramingen zijn met meer dan gemiddelde onzekerheid omgeven. Belangrijk voor de ramingen van vooral 2009 en 2010 is hoe diep de terugslag in de laatste vijf maanden van 2008 zal zijn.

Bouwomzet in september flink toegenomen

De omzet van de bouw is in september 2008 met 15 procent gegroeid. Dit betekent wederom een positieve omzetontwikkeling voor de bouw. Sinds het tweede kwartaal van 2005 laat de bouwomzet een onafgebroken reeks van omzetsijgingen per kwartaal zien. In het derde kwartaal van 2008 groeide de bouwomzet met 11 procent. Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De omzet van de gww groeide in september 2008 met 8 procent. De omzetontwikkeling van deze bouwbranche bleef hiermee ruim achter bij die van de bouw als geheel. Naast september bleven de omzetontwikkelingen in juli en augustus ook achter bij de omzetontwikkeling van de totale bouw.

OMZETONTWIKKELING GWW 2008

Gww houdt zich nog goed in crisis

Na de daling van de omvang van de orderportefeuille in de burgerlijke en utiliteitsbouw in september met 12 procent is deze eind oktober 2008 verder gedaald met bijna 3 procent tot 7,2 maanden. Evenals vorige maand lijkt de gww ook nu op basis van de ontwikkeling van de orderportefeuille nog weinig last te hebben van de economische teruggang. In de gww daalde de orderportefeuille de laatste maand slechts licht tot 6,6 maanden. Dit constateert het EIB in de

conjunctuurmeting van november 2008.

Gebrek aan orders is de voornaamste oorzaak van stagnatie in de voortgang van de werkzaamheden. Dit geldt voor één op de zeven bedrijven. Een jaar geleden was personeelstekort nog de belangrijkste oorzaak van stagnatie. Eén op de tien bedrijven had toen problemen in de personeelsvoorziening. Het oordeel over het onderhanden werk is in vergelijking met vorig jaar in de b&u aanzienlijk verslechterd. Het aandeel

b&u-bedrijven dat het onderhanden werk groot vindt is met 3 procent gedaald tot 12 procent, terwijl het aandeel dat dit als klein beoordeelt veel sterker is gestegen (van 8 tot 20 procent). In de gww stijgen beide aandelen bijna evenveel. Het lijkt erop dat een deel van de gww-bedrijven sterker wordt getroffen door de verminderde vraag naar b&u-gerelateerd werk (zoals het bouwrijp maken van grond).